

HKS 10 Ruskis

Suojelu- ja rauhoituspäätökset

Ruskiksen luonnonsuojelualue on perustettu Uudenmaan lääninhallituksen päätöksellä 25.6.1945. Ruskis kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan ja on osa Porvoonjoen suiston – Stensbölen Natura 2000-alueita (FI0100074). Ruskis luokitellaan ns. Ramsar-sopimuksen mukaisesti kansainvälisesti merkittäväksi kosteikoksi.

Ruskiksen rajat noudattavat vanhaa kaupungin ja maalaiskunnan kuntarajaa ja Sikosaaren vanhaa rantaviivaa.

Maanomistus

Ruskis on Porvoon kaupungin omistama luonnonsuojelualue.

Natura-alueen luontotyypit

Ruskiksella on jokisuistoa ja kosteaa suurruohokasvillisuutta.

Historia ja alueen kehitys

Ruskiksen linnustonsuojelualue perustettiin vuonna 1945 Finlands Natur -lehden toimittajan Börje Olsonin aloitteesta. Olsonia on tästä syystä kunnioitettu Ruskiksen lähelle sijoitetulla muistokivellä.

Suojelualue on ollut vielä 1940- ja 1950-luvulla suurelta osin avointa vesialuetta. Matala vesialue on kasvanut voimakkaasti umpeen 1950-luvulta lähtien vesien rehevöitymisen ja maan kohoamisen vuoksi. Sikosaaren rakennettiin pengertie 1950-luvulla. Se on nopeuttanut umpeenkasvua, vähentänyt virtaamaa ja veden vaihtumista Ruskiksella.

Ruskiksen länsirannalle Sikosaaren rakennettiin 1980-luvun lopulla lintutorni ja tornille johtava lankkupolku. Kunnallisteknisiä putkilinjoja asennettiin vesijättömaalle Rantatien viereen 1900-luvun lopussa.

Kuva 2: Näkymä Sikosaaren lintutornista Ruskikselle. Vesipinnat vähenevät umpeenkasvun myötä.

2000-luvun alussa

Suurin osa Ruskiksesta on ruovikkoa. Luontaisesti avoimia vesipintoja on vähän. Sikosaaren pengertiellä on vain kaksi aukkoa, joista jokivesi pääsee Ruskikselle. Vesialueiden umpeenkasvua on pyritty estämään hoitoruoppauksilla ja ruovikon niitolla. Samalla on parannettu vesilinnuston elinoloja.

Vesijättömaata on Rantatien lähellä. Ruskiksen itärannalle rakennettiin lintutorni ja sille johtava lankkupolku 2000-luvun alussa. Kesällä 2006 Ruskiksen pohjoisosaan aidattiin noin 20 hehtaarin suuruinen laidun. Ylämaankarja on sen jälkeen laiduntanut sitä lähes joka vuosi. Naudat huolehtivat laidunalueen avoimena pysymisestä ja linnuston monipuolistumisesta ruovikkoa syömällä. Vesijättömaahan upotettuja vesi- ja viemäriinjoja ja pumppaamo uusitaan 2010-luvulla.

Erityiset arvot

Osana Porvoonjoen suistoa Ruskis muodostaa pesimälinnustoltaan yhden Etelä-Suomen merenlahtien edustavimmista alueista. Se on erittäin merkittävä myös lintujen muutonaikaisena levähdysalueena. Monipuolisen linnustonsa, lintutorniensa ja helposti tavoitettavana Ruskis on lintuharrastajien ja koulujen suosima retkikohde. Sillä on merkitystä monien porvoolaisten luontosuhteen muodostumisen ja virkistäytymisen kannalta.

Uhkatekijät, herkkyys ja mahdollisuudet

Suojelualuetta uhkaa umpeenkasvu ja liiallinen ruovikoituminen. Ne vähentävät avovesialueiden osuutta ja muuttavat linnustoa yksipuolisemmaksi. Umpeenkasvua voidaan estää laidunnuksella, ruovikon niitolla ja hoitoruoppauksilla. Helppo tavoitettavuus altistaa alueen rakenteita ilkeille. Myös merenpinnan korkeuden vaihtelut ja jäätyminen vaurioittavat rakenteita.

Ruskis muodostaa yhdessä Stensbölen ja Sikosaaren suojelualueiden kanssa lähellä Porvoon keskustaa sijaitsevan, Suomen oloissa poikkeuksellisen monipuolisen luontokokonaisuuden. Sen jo olemassa olevat polkurakenteet mahdollistavat pienimuotoista luontomatkailua. Turvallinen virkistys- ja matkailukäyttö edellyttävät, että rakenteet pidetään kunnossa ja aluetta hoidetaan luontoarvot säilyttäen. Hoitamattomuus johtaa umpeenkasvuun ja luontoarvojen laskuun sekä rakenteiden rikkoutumiseen.

Kuva 3: Ruskiksen Rannassa on pieniä tervaleppaluhtia.

Internetkyselyn käyttöä koskevat toiveet

Lintutornilla voi nauttia auringonnousuista ja -laskuista, luonnonrauhasta ja katsella linnustoa, laiduntavaa ylämaankarjaa ja merimaisemaa. Lintutorni on myös luonnosta kiinnostuneiden kohtauspaikka. Sinne on helppo

mennä ja siellä onkin usein mukavasti kävijöitä. Lintutorneille toivotaan polun ja pitkospuiden kunnossapitoa ja opastetauluja esimerkiksi alueella nähtävistä kahlaajista. Pitkospuupolun viereltä halutaan paikoin pois vesakkoa, joka peittää näkymän merelle. Pitkospuita toivotaan lisää, jotta kävelyreitti olisi pitempi. Rantatien varrelle toivotaan korotettua esteetöntä lavaa lintujen katselua varten.

Yleiskaava

Alueella on voimassa keskeisten alueiden osayleiskaava, jonka mukaan alue on suojelualuetta. Alueella ei ole asemakaavaa.

Käyttösuunnitelma ja rajoitukset

Virkistyskäyttö ohjataan pitkospuille ja lintutorneille. Pitkospuiden polku pidetään kunnossa. Sitä on mahdollista laajentaa sairaalan edustalla Villa Wilhelmsbergin rantaan. Rantalaitumia käytetään karjan laidunnukseen. Viemäriinjan pumppuaseman lähelle on mahdollista rakentaa esteetön lava lintujen tarkkailua varten.

Ruskiksen luonnonsuojelualueella ovat voimassa Uudenmaan ympäristökeskuksen päätöksen 30.3.2007 LUO 260 -mukaiset rauhoitusmääräykset. Niiden mukaan alueella liikkuminen on kielletty 1.4.–31.8. lukuun ottamatta lintutorneja ja niille johtavia lankkupolkuja.

Hoidon tavoitteet

Porvoonjoen suiston alueelle on laadittu vuonna 2007 hoito- ja käyttösuunnitelma, jonka Uudenmaan ympäristökeskus on hyväksynyt. Hoidon tavoitteena Ruskiksella on arvokkaan lintuveden säilyttäminen. Tätä varten rantaniittyjä laidunnetaan ja vesipintojen avataan hoitoruoppauksilla. Pesimälinnuston kehitystä voidaan tukea pienpetojen metsästyksellä. Maisemahoidollisista syistä olisi suotavaa poistaa ajoittain puustoa joiltakin näkymäsektoreilta rantatien ja pitkospuiden varresta.